

Zieke Amerikaanse soldaten tijdens de Spaanse griep ...

Zô 'n honderd jaer geleeje: 'Spaonse griep'

100 jaer geleeje wazze d'r ok aal grôôte grieppebleme. In deuze tijd dà de wêreld getroffe wor deur 't coronaovirus gao m'n gedachte uit naer 1918 toe de Spaonse griep 't wêreldgebeure in de greep had. De epidemie aaste naer schatting 20 tot 100 meljoen leves. Daermee was 't hêêle aantal gesneuveldes tijdes d'n Eêste Wêreldôolog ruim overtroffe. De Spaonse griep zou aailijk begonne zijn in Amerikao. Daer brak in jannewaori 1918 een griepepedemie uit die de jongvolwassenes trof. De opgeroope jongemanne hadde d'r aaige voor de legerdienst gemeld. In 't kamp brak daer de ziekte uit. De troepetransporte naer Europao zurregde voor 'n veddere verspraijing.

't Virus hê gelaaid tò wat Spaonse griep wier genoemd, omdà krante in Spanje d'r 't êeste over berichtte. Ze sloege grôôt alarrem toe veul mense aan 't virus stiereve. De dôôd trad in nae 'n paor daege van koorsaanvalle. Zô kreeg 't virus de mislaaijende naam van Spaonse griep. Deuze begon met hôôge koors, hoeste, spier- en keelpijn, gevollegd deur aarege moeihaaid en flauwtetes. De getroffenes verlore aal gaauw hullieze krachte, konne nie meer ete en drinke. Binne een paor daege gonge ze dôôd. Maarekwaerdig wiere vemaal jonge mense 't slachtoffer.

Dut in tegestelling tot de gangbaore griepuitbraoke waerbij kaander en bejaerdes de ziekte kreges.

In augustus 1918 had de helleft van de Amerikaonse seldaote in Europao de ziekte: 43.000 van hullie overleefde 't nie. Toe d'n ôolog in november 1918 aaindigde en de seldaote naer huis gonge, wiere ze fêestelijk onthaold. As gevolleg hiervan verspraaijde 't virus z'n aaige hêel rap. In de VS stiereve 675.000 mense, in Frankrijk 200.000, in Engeland 400.000, en in Nederland meer as 40.000. Zô 'n 20% van de toemaolige wêrldbevolleking raokte besmet, in tetaol 'n haalef meljard mense. De mêest verzichtige schattinge komme op 20 tot 40 meljoen dôôjes. Zô snel as 't kwam, verdween 't virus ok weer: end 1919 was 't verbij.

De Spaonse griep had 't grôoste aantal slachtoffers in de leeftijdsgroep van 14-tot 21-jaerige. Veule die de Spaonse griep kreges, stiereve een snelle en ellendige dôôd. Eên van hullie was m'n opao van moeders kant. Zonder z'n nôdlottige dôôd zou 'k dut verhaol mè Dirrek hebbe ondertekend, mor 't nôdlot bepaolde dat 't Besjaon wier.

Bas Lissenburg (Besjaon zeeje ze voorheen)